

KÖZMŰVELŐDÉS.

Az erdélyi róm. kath. irodalmi társulat heti közlönye.

MEGJELENIK MINDEN SZOMBATON.

Előfizetési díj:

Egész évre	4 frt.
Félévre	2 „
Negyedévre	1 „

A társulat minden rendű tagjai
a lapot tagdíjaikért kapják.

A lap szellemi részét illető cikkek a szerkesztőségnek, az előfizetési pénzek a pénztárnoki — az esetleges reklamációk pedig a kiadóhivatalnak küldendők.

Századok és évezredek dültek egymásra, mint az égig nyúló látszó gúlák, mint egymásra hányt óriások, kavargva és most is folytonosan tombolva, az emberiség legnagyobb részét — ha nem is az egészet — folytonos, hogy ne mondjam ideges állapotban, kétségben tartva; már rég eltűntünk volna, vagy legalább, mint a pogány népek milliói, mindig barezban állanánk „Énünk”-kel, ha Te nem volnál velünk oh Szentlélek!

Mert hiszen a mai világban a dolgok ezen egymásutánai változásának sorrendjében már oda jutottunk, hogy folytonosan csak gyűlésezünk, mindig csak tanácskozunk, határozatokat hozunk, — s mégis mindenki vonakodva fogadja, mert nincs rajta Isten áldása.

A legjobb törekvésünk és önmagát feláldozó odaadásunk sem mutat fel eredményt a múlt és mostani napokban, mintha a föld egy vulkánikus erőnek engedve folytonosan ingana, s mintha csak az elvesztett Cyklopok támadnának fel az erkölcsi világrend ellen, azt megsemmisítendők.

Mintha csak új világrendet akarnának behozni, úgy dűlnak, füstölögnek benne az elemek; a kor követelménye, a liberálisismus köpenye alatt öltögetik nyelvöket, és semmi-be sem véve az isteni és társadalmi elveket, a kereszténység ételbe mérget csepegtetnek; s hogy Sion fala össze nem dűlt, Péter sziklája el nem merült, azt csak neked köszönjük oh Szentlélek! Te tartál fel minket és mindent! Te nélküléd elnyelt volna az örvény! — Azért mondja a bölcsesség könyve: „O quam bonus et suavis et Domine, Spiritus tuus in omnibus.” Sapient. 12. 1.

Mondd csak, hogy utjok veszedelem és gyalázat leszen, ki fognak nevetni, s tovább folytatják aknaszerű munkájukat, de a Szentlélek kegyelme, Istennek lelke lebeg a vizek felett és a hullámzó habok elsimulnak.

Mondd csak, hogy a szögek, melyek vonvák, nem egészen szabályosak, ivéik fenyegetők, — semmit se adnak

figyelmeztetésedre, ők tovább is túrják az anyaföldet, míg munkájuk reájok zuhan; említs nekik egy parancsolatot, melyet Isten rendelt, mondj szemükbe egy jogot, melyet Isten alkotott, hozz fel előttük egy törvényt, melyet Isten hozott, nem akarnak megérteni téged; jövendőld meg előre utjokat, mely őket zátonyok fölé viszi, ultramontánnak fognak uton utfélen czimezni és botránykő lesz az emberi modern haladás utjában, mert a társadalom ingatag és te bűnös elvei helyett imádólag hiszel az Istennek legfelsőbb hatalmában; te a társadalmirend ellensége lesz, mert anyaszentegyházat is ismersz, — te lázító lesz, mert nem tudsz alkudni az isteni jogok felett, mert lelkiismereted nem tárt kapu, nem ingatag hitelviszony, te örök Istent ismersz, az anyaszentegyház jogait köröm szakadtáig védelmezed, te lelkiismeretedtől, mint belső bírótól is, nem csupán a botorkáló észről kérsz tanácsot, hisz nem volt olyan bolondság világ teremtése óta, melyet valamely bölcsesleti felekezet magának ne vallott volna; te nem e világból való vagy ugy mondanak, úgy suttognak, hogy utolérhetlen eszméket hajbászol, futó fellegek, rövid életű szivárványok után kapkodsz, mert nem akar a világ Istentől megállapított rendet ismerni; ne essél kétségbe, épen ez bizonyítja azt, hogy hátor fellépésedre a legnagyobb szükség van; mert sokakat fogva tart a felfüggesztől való függés, a szervilismus undorító láza, de az emberi természet annál keres segítséget, annál talál mindig menedéket, a ki az erkölcsi világrendnek védője, annak zászlótartója.

Méltán szállhat hozzád énekünk oh Szentlélek Isten, Veni sancte Spiritus, sine tuo numine, nihil est in homine, nihil est innoxium! — A Te jótékony áldó fényed eszközlé azt, hogy hitünk, reményünk fája még él, sőt egyes helyeken dús gyümölcsöket is hoz, hogy az isteni rend ellenségei nem tevék lelkünket kopár sivataggá, letarolt földdé, melyen hideg fagyos őszi szelek kergetik egymást, a rideg tél kön yörtelen karjai felé.

Csendesítsd le azért a bomladozó, kavargó elemeket oh Szentlélek Isten, mert isteni tényednél fogva csak Te világosíthatod be az emberi elme sötét tévedéseit, Te óvhatod meg a szívek nyugalmát, melyet a világ nem adhat!

S ha nincs a szívekben béke, van-e a hatalmasságok között? Minden békére utal ugyan a mint látjuk, de e béke fegyveres, mely alatt a népek milliói nyögnek és sohajtoznak.

Ha majd egyszer az elnyomott elemek — miként a rab lánczaikat szétszakítva átlépik a korlátokat, akkor is Te vagy az Szentlélek Isten, kihez méltán száll énekünk: „Flecte quod est rigidum, fove quod est frigidum, rege quod est devium!”

Ugyanis miután a politikai morált ma nem igen ismerik, a hatalmasságok eljárása szünpadi jelenet, melyben a főszemélyek egyezkedést színelnek, de nem keresnek. Anyyi vérontás a szabadságért, szabadságot nem hozhat soha. Békét akarunk mindenütt, ostromolva a katholicismust, éppen mintha gyümölcsöt akarnának élvezni, kivagdalva a gyümölcsfát. Vissza kell tehát térniök minden jog egyedüli forrásához, Istenhez, mert ha a néptől elveszik az Isten, elvesznek minden jót vele: Isten nélkül nincs semmi jó. A Deo vera sunt, quae vera sunt, omnia; a Deo bona sunt, quae bona sunt, omnia; a Deo pulchra sunt, quae pulchra sunt, omnia.

Zengjen azért hozzád énekünk oh Szentlélek, s piros Pütkösd alkalmából közzöld velünk is hétszerez ajándékodat. Veni Sancte Spiritus! in labore requies, in aestu temperies, in fletu solatium!

Köröly Endre,
tanár.

Az erdélyi egyházmegye új Schematismusa.

Rövid idő alatt, a Gyulafehérvárt levő püspöki lyceum nyomdában elkészül, és az erdélyi püspök Lőnhart Ferencz ur önmaga költségén megjelenik az erdélyi egyházmegye régen várt Schematismusa, mintegy 20-22 íven, díszes kiállításban, nagyszámu, és nem kis becsü rovatok kimutatásokkal és statisztikai adatokkal.

Miőn ezen névtárt néhány sorban bemutatom, annak eredményeit egybe hasonlítom az 1843-ban, tehát éppen ötven év előtt készült erdélyi egyházmegyei Schematismus állapotjaival, hogy kitűnjék a haladás, melyet egyházmegyénk félszázad alatt átélt, és megtett.

Az egyházmegyének védszentje Szent Mihály főangyal és az erdélyi részek védszentje Szent László király. Kiknek előre becsült tiszteletteljes commemoratiója után következik az erdélyi püspökök névsora.

Ezen névsorban Lőnhart Ferencz erdélyi püspök ur a 78-ik. Tudni illik: azon esetben, ha az 1844, 1846, és 1848-i Schematismusokban közlött püspökök névsora (mit azon időkben Fancesali D. kanonok készített) kiállaná a történelmi kritikát. Azonban ma kétséget nem szenved, hogy ama névsorból néhány név kihagyandó. Így például, hogy Felician (1124—1127-ig esztergomi érsek) valaha erdélyi püspök lett volna, az sehol semmi nemű itéles okirattal sines bizonyítva.

Ő székesfehérvári prépost volt, s onnan lett esztergomi érsek mint ezt Knauz Nándor is (Monumenta Eccles. Strigoniensis)

kimutatta. Továbbá, hogy András név alatt 1319-től 31-ig és 1331—1356-ig, I-ső és II-ik András egymástól különböző püspöki személyek lennének, az sines sehol bizonyítva; ellenkezőleg nem lehet ma kétség abban, hogy 1319-től 1356-ig I-ső András, (a birneves gróf Szécsiek családjából) vala erdélyi püspök, kit előde Benedek püspök ifjú kora daczára az erdélyi káptalan prépostjává, és Benedek halála után XXII. János pápa erdélyi püspökké tett.

Róla mondja Theinernél (Monumenta Hungar. 1859, I-ső Rész 465 lapon) a nevezett pápa: . . . siquidem ecclesia Transsylvana per obitum bone memorie Benedicti episcopi Transsylvani, pastoris solatio destituta, dilecti filii, Capitulum ejusdem ecclesie vocatis omnibus, qui potuerunt, voluerunt, et debuerunt commode interesse, die ad eligendum prefixa pro futuri restitutione pastoris, ut moris est, convenientes in unum, post nonnullos tractatus inter se habitos considerantes attentius quod per Tuam presertim, et tuorum parentum potentiam poterit eadem ecclesia a diversis oppressionibus et gravaminibus, quibus assidue premitur, eripi et alubriter dirigere ac feliciter in Spiritualibus et temporalibus aduagere: Te, ipsius ecclesie prepositum, minus sufficientis scientie ac in ordinibus et etate defectum patientem, cum in minoribus duntaxat ordinibus constitutus existas, et in XXVII-mo etatis tue anno, vel circa illum constitutus esse noscaris, infra tempus debitum in Transsylvanum episcopum concorditer postularunt.“ S ezen gróf Szécsi András, ki csak a kisebb rendekben vala prépost korában, és 1319-ben, valami 27 éves vala, elnyeri az erdélyi püspökséget, mit 1356-ig birt. Szeredai A. prépost, és utánna Fancesali D. bár a káptalani levéltár irományaira hivatkoznak a két András püspök léte támogatására; mindketten erős datum tévedésben voltak 1348-beli okmányt 1318-ra olvasva, és egy 1342 évi oklevelet, plane 1316-ra magyarázva; miben annál kevésbé esudálkozom, mert e tévedést egy ideig én is követtem, míg az eredeti oklevelek bővebb kombinálása, és dátuma meg nem győzött arról, hogy 1342, és 1348-beli iratokkal van dolgom. Gróf Szécsi András a gyulafehérvári főtemplom szent-Anna kápolnájában van eltemetve, az oltár előtt fekszik kőbe metszett képe, rövid szárnyu püspöki tiarában, dus körhajjal, és ornátusban, balkezében görbitett pásztori botot tartva, jobbát áldásra felemelve; míg ornátusa bokig erő gazdag redőkben oszlik szét, és sirirata alatt, (melyből csak az (AND) REAS PRESVL — és az évszám olvasható nehézség nélkül) a sarkophag, alsó mind két szegletén ottan van a gróf Szécsy család címere a stilizált kétfejű sas, minek farkát egy gyűrű tartja egybe. Ugyanezen sas látható a templom főhajója boltozatának közép mezején, a boltozatot tartó bordák záró kővén is, ami nyilvános intő jel arra, hogy eme boltozat-bordákat gróf Szécsi András püspök készítette.

De nehogy messzebb eltérjünk a kitűzött czéltől, nézzük tovább a Schematismus tartalmát és tegyük meg az egybevetéseket.

Ezelőtt ötven évvel erdélyi püspök vala Kovács Miklós, a mostani püspök ur pedig akkor Bécsben a Pázmány intézetben IV éves theologus volt. —

A káptalannak ma tíz széke van, ezek közül, történelmi fejlődés folytán egyik a kolosvári plebánosé. A kanonokok között van egy infulás, „nagy“ prépost, és két infulás apát,

Ezelőtt ötven évvel vala egy infulás „nagy“ prépost és három infulás apát. Most van benne két hittudor, akkor is vala kettő, Tamási József prépost, és Ráduly János mester kanonok. A prépostok „nagy“ czime azon időből ered, melyben Erdély is „nagy fejedelemség“ czimét kapta, s csakugyan potyogtak a birtoktalan grófi, bárói s egyéb czimek az erdélyi hegyek között, de a „nagy“ prépostnak sem beneficiumot, sem melléje valami „kis-prépostot“ eme kor nem adott.

Főesperesti kerület van ma XVI, ezelőtt ötven évvel csak XV. volt. Mert a gyulafehérvár hegyaljai, és a gyulafehérvár-bányakerületi esperestségek, Haynald Lajos erdélyi püspöksége első éveiben aiakulnak; a régi archidiaconatus Albensis kettéoszolván, Albensis Campestris, és Albensis Montanus“ titulusa alatt.

Ma a XVI esperesi kerületben van 218 plebánia, 313 ezer 399 hívővel; ötven év előtt volt 208 plebánia 221 ezer 986 lélekkel. Tehát ötven év alatt az egyházmegye kevés híján százezer lélekkel szaporodott. Ez minden esetre szép eredmény. De még messze van a cél, mely a XVI század elején már el vala érve, mikor Erdély magyar és német ajku összes népessége teljesen katolikus vallású vala, sőt távol marad, még a XIV. század elején létezett állapotoktól is, midőn gróf Szécsi András erdélyi püspökek, több mint hatszáz plebániája volt.

Ha az egyes esperességi kerületeket tekintjük: ezelőtt ötven évvel az Albensis Archidiaconatusban 10298 lélek volt 20 plebániával. Ma a ketté vált esperességek összes lélek száma 12.646, — husz plebániában.

Szebb haladást mutat a sepsi-miklósvári esperesi kerület, melyben ötven év előtt 12781 lélek vala 13 plebániában; és ma 12 plebániában van 20.039 lélek.

A szeben-fogarasi esperesség is mérsékelt haladást mutat, az ötven év előtti 6520 lélekkel szemben ma lévén a hívek száma 8834.

Fürsa jelenség az, hogy míg a többi esperesi kerületekben, legalább is mérsékelt haladás látható a katolikus népességben: addig a legkatolikusabb alesiki és kásznói főesperesség lélekszáma tetemesen megfogyott; lévén ez előtt ötven évvel 27346 lélek, és ma van 25855. Ennek okát vizsgálják meg, és fontolják meg az érdekelt körök!

Felcsik esperesi kerülete ötven év előtt 25433 lélekkel bírt, ma a lélekszám 37846.

Az erzsébetvárosi esperesi kerület állandóan a legkisebb maradt, de ezelőtt ötven évvel 3729 lélekszáma, ma 4741-re emelkedett.

A gyergyói esperesi kerület ötven év előtti 27700 lélekszáma, ma már 40488; és egyike a legnagyobb katol. népességű esperesi kerületeknek, csak a kézdi-orbai kerület előzvé meg a gyergyait 40639 számú katolikus népével, mi ötven év előtt csak 32303 vala.

A hunyadi esperesi kerületben feltűnő az előhaladás, hol ötven év előtt 3149 lélek vala, míg a mostani Schematismus 12370 lélekszámot mutat.

A kolos-dobokai esperesi kerület ötven év előtti 14041 lélekkel szemben ma 20779-en áll.

Csekélyebb a haladás a küküllői főesperességben, hol félszázad alatt 6179-ről, 7499-re emelkedett.

A marosi esperesti kerület régi 13852 lélekszámával szemben, ma 21677 lélek van kimutatva.

Szolnoki főesperességünk is haladott 9028 lélekről 14080 lélekkel.

A torda-aranyosi esperesti kerület régi 3083 lélekszáma ellenében, ma 5868 a lélekszám, kévessel több, mint az erzsébetvárosi kerületben.

Végre az udvarhelyi esperesség ötven év előtti állása 26549 vala, míg most 40038 van kimutatva.

Az ö-szes gyarapodásnak több mint fele a székely népre esik, mely ötven év előtt 158075 katolikus hívőt számolt; a többi a régi magyar és szász föld között megoszlik.

Az erdélyi dioecesis 218 parochiái közül kevés van autonómikus szervezet nélkül; s az autonómikus szervezet akadály egyfelől a kinestári befolyás, másfelől a szegénység és a népesség gyenge volta.

Az erdélyi püspökségben, az erdélyi katolikus Status és Igazgatótanács intézménye mellett, melyeknek természetes elnöke a püspök, természetes rendeltetése pedig a katolikus alapok kezelése, működik ma az erdélyi püspöki megyében 126 főgondnok, 223 algondnok, 2375 hitközségi képviselő. Van 214 önálló elemi iskola, 462 tanteremmel, 483 kath. tanítóval, 19.119 fi, és 18.789 leány tanküteles, és 15.971 fi, és 15.068 leány, iskola-látogatóval. A népnevelés munkájában részt vesznek a férfi, és női szerzetes rendek; Piáristák Kolozsvárt; Franciscanusok 13 Konventben, 8 Res. dentiában, 2 hospitumban; Minoriták 2 Konventben, két Res. dentiában, Capistranusok 2 Konventben; Mechitaristák Erzsébetvároson. Női szerzetek, Orsolyaszüzek, Irgalmas nővérek öt városban. Tertiariák négy községben.

Az elemi népnevelés munkájával egybefügg a gymnasiumok és nevelő intézetek működése. Van egy papnevelő-intézet Gyulafehérvárt 62 papnövendékkel, van öt teljes, egy hat osztályú és két négy osztályú gymnasium teljes tanári személyzettel és 1755 tanulóval; van hat finevelő-intézet (Convictus) 447 alumnussal; egy árvaház 123 fiu, és 25 leány árva-növendékkel s több leány nevelő, és jótékony intézet. Az egyházmegyei áldozó papok száma 298.

Ha ezen egyházmegyei állapotokat egybevetjük az 1772-ben, b. Bajtay Antal J. erdélyi püspök által kiadott 8 fevelű katalógus részleteivel, négy kedvezőülnek tűnik fel a mai eredmény.

Akkor ugyanis csak 8 kanonoki szék vala (Bajtai alapítván a 9-iket, és gr. Batthyáni Ignác a tízediket) Vol kilenc czimzetes kanonok, később meg több is, kiket mind a püspök nevezett, míg e században a mindent felfaló kormány a püspökség ezen jogát is egyezkedés útján lefoglalta.

Az Albensis Districtusban vala 15 plebánia; az alesiki ban 10, az aranyasiban 4, a szolnokban csak Szamos-Ujvár van említve; az erzsébetvárosiban, csak ezen város. Felcsikban 11 plebánia, a Szeben-Fogarasiiban 4, a gyergyóiban 9, a háromszékiben 18, a hunyadiiban 4, a kolosiban 18, a küküllőiben 11, a marosiban 10, a miklósváriiban 2, a tordaiban 4, az udvarhelyiben 20 hitközség van megemlítve. De a népesség szám szerint sehol sincs kitéve. A növendék papok száma 31 volt, kik különféle intézetekben, Gyulafehérvárt, Bécsben, Nagy-Szombatban, Egerben stb. tanultak a teológiát.

A 16-ik lapon a summarium így számol be:
„Canonici actuales et titulares . . . . . 16.

„Arehi- et Vice- Archidiaconi	13.
„Parochi Ecclesiastici	106.
„Personae ecclesiasticae una cum clericis	174.
„Clerici Scholastici	31.
„Parochiae quae per Ecclesiasticos reguntur	113.
„ . . . . . quae per Regulares administrantur	30.
„Summa Parochiarum	143.
„Capellaniae Ecclesiasticae cum armenis	26.
„ . . . . . Regulares	18.

Ezzel a mostani állapotot egybevetve, elmondhatjuk: „a Domino factum est istud, et est mirabile in oculis nostris.“ „Sic nomen Domini benedictum.“

Ime, az előbbieken vázolván van az igazi magva, a lényege eme Schematismusnak.

A plébániák lapidaris rövidséggel vannak jellemezve, s a XIV. század elején már léteztek, „parochia antiqua“ czímmel kitüntetve. Ugyanezen jelzés rövidítve (OP-olím parochia) alkalmazva van minden oly filiális községnél, mely a XIV. század elején, már létezett, és XXII János pápának, s utódainak 1332—1337-ig gróf Széchi András erdélyi püspök idejében, keresztes-hadi czélokra jövedelmeiből tizedet fizetett.

Minden plébániánál meg van említve mikor alakult a plébánia? ki a patronus? kié a lelkész kinevezésének joga, melyik évtől kezdődnek az anyakönyvek? milyen a hívek anyja nyelve? van-e posta, távirda vasuti állomása? S aztán következik minden plébániánál a népesség áttekintése vallás szerint rendezve, az 1890. évi népszámlálás biteles adatai alapján.

Az anya, és fiók-községek mind hivatalos alapon megállapított, és az országos statisztikai hivatal által is használt neveikkel vannak feltüntetve, s minden egyes önálló, azaz politikai szervezettel, külön községi előljárással bíró helység a parochiákhoz úgy beosztva, hogy míg egyfelől a lelki pástorság nagy munkájának, lehetőségig egyenletes beosztása szemelött van tartva: addig másfelől egy község se legyen kihagyva, annál kevésbbé szerepeljen két helyen, (ami eddig akár vigyázatlanságból, akár tévedésből megesett;) az elferdített, elrontott, érthetetlen nevek pedig merőben ki vannak küszöbölve. „Szélesova“ Szolcsva helyett; „Mirces“ Nyires helyett, „Petyeritye“ Petőréjye helyett, „Paratej“ Baráthely helyett. „Porositas“ Pozsora helyett, stb. nem szerepelnek többé a hivatalos névtárban, ahol eddig ingyen bitorolták a helyet. Ilyen nevek pedig „Ober-Telek“, „Otyáva“, „Teteus“ stb. még Királybánya filiái között sincsenek, sem a névtárban, sem a valóságban!

A névkönyvet érdekesen szerkesztett Mutatók, (Indexek) teszik használhatóvá és praktikussá. Minden index, inkább több irányú alapos munkát, mely számos practikus viszonyokra fényt és világosságot derít.

Van benne oly mutató, mely minden egyházmegyei papot, születése és felszentelése szerint betűrendben felsorol.

A plébániák indexe kitünteti, hogy minden egyes plébániának hány filiája van? melyik vármegyében fekszik, hány lakóház van benne? és mekkora a határa; vagy terjedelme? (Katasztrális holdakban felszámítva.)

Ugyan ezen rendszer kereténél van vive a filiális egyházaknál is, melyeknek névsora 2227 ily községet mutat, míg az 1841—1848 évi Schematismusok, a tanyákkal, pusztákkal,

predinmokkal együtt alig mutatnak többet egyezerkilencz-száz községnél.

Az önálló községektől igen czélszerűen külön vannak választva a telepek, tanyak, a puszták, akár régiebb, akár újabb keletűek, mik önállással nem bírnak, de valamely politikai község tartozékai, s mint ilyenek azoknak állami és egyházi hatóságait követik. Ilyen telep, tanya, stb. több mint 300 van külön indexben megnevezve. De a névtárban ezek egybeültt expresse nem szerepelnek, csak alattomban értetnek az illetékes községekben.

Végül van egy általános személymutató, melyben mindenki, az egyházmegyében elfoglalt állása és hivatala szerint, betűrendben meg van nevezve.

A könyv kiállítása becsületére válik a lyceumi nyomdának; papirosa szép, nyomása tetsző, rovatai tiszta, és nyomda hiba — kevés van benne.

Mindenestre a közzárákozásnak e munka megfelel, s nagy köszönetet kell szavaznunk az erdélyi püspök ur ő nml-gának, hogy a közönhajtást is figyelembe véve, ezen igazán tartalomdús, és minden eddigi névtárainkat bel-beesére, és berendezésére nézve jóval felülmuló Schematismust kiadni rendelte!

A bányavidéki róm. kath. esp. kerület plébániáinak rövid története.

Irja: Kovács Gyárfás.

D. Körösbánya. 3. Az iskola. Mint mindenütt, hol szent Ferencz rendjének férfiai megtelepülnek — úgy Körösbányán is a templom és zárdán kívül, nem feledkeztek meg a nevelés és iskola szent ügyéről sem. De az első iskolai helyiséget úgy látszik nem a szerzetrend, hanem maga Zarándme-gye emeltette a tanulmányi alap költségeivel karöltve. Legalább ez tűnik ki a következőkből: „Adsunt in Körösbánya scholae vernaculae utriusque sexui communes . . . sumtibus fundi studiorum, et succursu Inelyt. Comitatus Zaránd erectae“ (Deer. Con. Vis. Szep. 1821). Azonban ezen iskolai épület a megye által eladatva, már Szepes Ignáz püspök idejében az iskola helyiséget is a zárdában találjuk fel egy — mindkét nemű gyermekek számára a tanító lakásától elkülönített közös tanteremben. (Deer. Kov. p. 13.)

A tanító fizetése csekély volt. Residentia pro instructione annuae perceptit 50 fl. Rf. in Conv. Mon. e fundo Studiorum, item vigore benigni decreti Excelsi Cons. Regii The-saurariatus Transylvanici dt. 6-a Octobris 1820. nro 1125.50 fl. in Con. M. e fundo cameratico, nec non 20 Rf. W. W. ab oppido Körösbánya e fundo allodiali titulo annue lignationis (Deer. Kov. p. 14).

Igy volt ez a legújabb időkig, midőn az állami iskolai intézmény itt is meghonosulván, megszűnt a róm. kath. jellegű iskola.

4. *Egyházi vagyon, patronus és egyházi személyek javadalmasága.* Parochia haec est liberae collationis, onus tamen Patronatus fert Provinc. Bulgariae et Vallachiae. (Deer. Kov. p. 9.)

Parochia haec nullas stables et peculiares dotationes habet. (Deer. Kov. p. 13.) Azonban különböző ezimeken mind a régiebb, mind pedig az újabb időkben a lelkész oly jövedelmeket élvez, melyek állását nem annyira türhetővé — sőt ezen esp. kerületben egyik legelőnyesebbé teszik. Mert míg a templom és zárda-épület anyagi szükségleteiről a provincia kaszsjája liberaliter gondoskodik, addig a lelkész széles kiterjedési plébániájának (filiákkal együtt) biveitől *szabad stola* ezímen szép bevételket nyer. Már a régiebb időkben „a sepultura I. Classis 5 fl. W. W., a lecto sacro 1 fl. W. W. II. Classis 2 fl. W. W., a missa cantata de Requiem cum castro doloris 1 fl. W. W., sine castro doloris 2 fl. W. W. — kapott. (Deer. Kov. p. 13.) A libera stolának ezen intézménye teszi most is a lelkész évi jövedelmeinek java részét, melyet a hívek liberaliter és örömezt fizetnek.

Ezenkívül a vallásalapból évenként van 150 frt fizetése és „titulo Administraturae addicta sunt in fundis immobilibus extra villanis quatuor prata: unum trans Chrysium cursum foeni 1 capax; aliud in Ciora (Csora) pariter curr. 1; tertium in inferiori planitie curr. 1; quartum in Valisora curr. foen. 2 capax.

Ha még ezekhez hozzá számítjuk, hogy a brádi fiókközségi hívektől 200 frt fizetést s az ottani román gimnáziumba és állami iskolába járó kath. gyermekek hitoktatásáért külön 300 frt hitoktatási honorariumot élvez a lelkész: így a körösbányai plébánián ezen esp. kerületben méltán számíthatjuk az elsők közé.

Egyébiránt a templomnak mint fentebb jelzém semmi vagyona nincs. Régen élvezte ugyan a brádi és ribiczei vásárvámok egy részét, mint ezt igazolja azon per, mely 1830-ik évben annak megtagadása miatt folyt; (Deer. Kov. p. 16.) de úgy látszik ez nem dőlt az egyház előnyére, mert jelenleg sem kap semmit.

Kegyelapok sincsenek. Emlékezetben van ugyan, hogy a régiebb időkben a Zonda és Ribiczei családoknak misealapítványaik voltak; de ezekről sincsenek adatok; valósággal azonban az illető családokért évenként 10 szent mise olvastatik a csak tradícióban élő alapítványok fejében.

Az anyaegyháznál, mint erkölcsi testület, vagyonosabb volt Kristyor fiókközség — illetőleg kápolnája, mely 1849 május 26-án az oláhok által feldulatott. E vagyon állott ingatlanok és taxákból, melyek összegjegyzésétől a Kovács-féle egyházlátogatási okmány 7-ik lapján a következőket olvassuk:

„Specifica consignatio doti scapellae Kristyoriensis haec est:

a., ager duas metretas frumenti capax in territorio Valpachico idiomate sic dicto „In kapetu Truassului la Isitura mori gyin Zsoz“, alias la kins pistye.

b., ager alter duas metretas frumenti capax „La Rovina“;

c., ager unum currum fagyopyri ferax „La mora gyin Szusz.

d., ager 2-us unum currum fagyopyri ferax „La Strazsa“
e., ager 3-us medium currum fagyopyri ferax „In Gura Giatsi“.

f., pratum, quod profert unum currum foeni „La Gura Dimbovitzi“;

g., pratum aliud, quod profert unum currum foeni „La Kureturelye gyipe Kornyet“.

h., fundus unus domus inquilini cum horto pomifero et prato 1. curr. foeni ferax.

Ezekon kívül a kristyori komposzteszeszörök 1804-ik esztendő Boldogasszony hava első napján osztatlan jövedelmek egyharmadát*) a kápolnának ajándékozzák adománylevelök e részlete szerint:

„Mi alább irtak adjuk tudtára és emlékezetére mindenneknek, a kiknek illik, mostaniaknak és jövőbelieknek, hogy a folyamatban levő 1804-ik esztendőben Boldogasszony havának első napján, egyenlő értelemmel és akarattal meg egyezünk abban, hogy kristyori, zdaptzi és ezereteli határokbeli osztatlan jövedelmek, minémük: az idegenektől legelésért, száraz tűzifa hordásért és bányákhoz, Stompokhoz kívántató lignatióért bejönni szokott Taxák, melyeket eddigelé sok esztendőktől fogva különössön tsak a reformált Eklesia vett és használt, ennek utánna mindenkor három egyenlő részre oszolyanak, melyekből két rész a kristyori Reformált Eklesiáé, a harmadik pedig a kristyori Rno Catholica Eklesiáé légyen, mely osztályos rendelés mindaddig observáltassék, míg a possessoratusnak fog tetszeni azon jövedelmeket a fentirt Eklesiáknak gyarapítására hagyni, melyek is megváltoztatása valamint eddig, ugy ennek utánna is a Possessoratusnak szabad tetszésében marad, nem levén az egyik Eklesiának is semmi jussa, vagy influentiája az ezen intermalis beneficiumnak természetét megváltatni . . .“ (Deer. Kov. p. 7.) Ugyan ezen decretum szerint voltak régen bizonyos bányataxák is, fizettetvék a körösbányai bányakerületi pénztárból, melyek a Compossessorokosztatlan jövedelmeinek egyharmad részével — mely egy magára 100 frt kitett — nem csekély bevételét képezték a szegény igényű kápolnának.

A kristyori kápolna összes évi jövedelmeinek egyegyedét Kovács Miklós püspök 1830 nov. 1-től kezdődőleg a kiszolgáló — körösbányai — lelkész utiköltségeinek fedezése és a pásztori buzgóság emelésére és jutalmazására kívánta fordíttatni (Deer. p. 16).

Azonban minden javadalmasági, illetve jövedelmi ügyei a kristyori kápolnának, jelenleg inkább csak irott malasztok; mert a fent említett adománylevel nagyon is ingatag alapja és a compossessorok elszegényítése s a kápolna elpusztulása folytán: ezen egyházi vagyoni állapotok a forradalom után csak fájdalmas reminiscenziái a régi és vallásos szép multnak, jelenleg pedig azon ohaj tárgyát képezik: vajha akadna bőkezű Maccenas, ki a rombau heverő kápolnát helyreállítva, e nagylelkűséggel mintegy kényszeritené az ösök ivadékaik, hogy atyáik adományaik ismét felleljék az oltárt, melyre kegyeletáldozatul voltak fentérintett javak szánya.

5) *Népesség.* Ezen plébánia filiáival egyetemben a régi nemes birtokosok osztályának kevés maradványain kívül nemzetiségileg igen változatos képet nyújt; mert a hívek nagy része ide települ iparosok, kereskedők, hivatalnokok s bányászok — és ezek ivadékaiból állván: nyelvilag igen vegyes egyetemet képezik a kül — és belföldi különböző ajku

*) Kétharmad a reformátusoké.

Jakosoknak, kik közül, a magyarokon kívül a bányászat művelése végett bevándorolt németiség adja a legkiválóbb számot. — Egyébiránt „A magyar korona országainak Helységnevtára — 1892 évről — a bivek vallási statisztikáját következőkben tárja elénk:

Körösbánya, mint anyaközségben katolikus van: 231	
Alsó-Vácza	fiókközségben „ „ 3
Felső-Vácza	„ „ „ 1
Czebe	„ „ „ 1
Czereczel	„ „ „ 94
Karács	„ „ „ 7
Kristyor	„ „ „ 136
Kurety	„ „ „ 1
Lunka	„ „ „ 5
Mesztákon	„ „ „ 3
Mihelyen	„ „ „ 4
Ribicze	„ „ „ 5
Ruda	„ „ „ 86
Ternáva	„ „ „ 7
Válea-Brád	„ „ „ 3
Brád	„ „ „ 387
összesen: 974	

S ha már e számot összehasonlítjuk azon gyenge statisztikai adattal, mit az 1822 évben kiadott Szepesy-féle Decc. Can. Vis. okmány röviden így fejez ki: Animae Catholicae in Matre et filialibus numerantur 158; vagy ha meggondoljuk, hogy Kovács Miklós látogatásakor (—1830—) is csak 275 lelket számlált a filiákkal együtt. — sőt a Kolosy-féle Schematismusunk is csupán 324 lelket tüntet fel: méltán örvendhetünk a jelen kedvező adatai felett nemcsak azért, mert már a statisztika is a körösbányai plebániát kerületünk egyik elsőb ranguja gyanánt tárja elénk, hanem különösen azért: mert míg egyrészt e körülmény a katolicizmusnak a Körös vidékén való terjedése és fejlődéséről tesz tanúságot, másrészt némi kárpótást és vigasztalást nyújt azon kipróbáltatások, szenvedések, pusztítások és fogyatkozásokkal szemben, melyekkel a múlt idők viharai a Körösbánya és vidékének katolikuságát annyiszor illették és sújtották. De ezekről a jövő pont alatt fogok tüzetesebben megemlékezni.

(Folyt. köv.)

Kisebb közlemények.

— A „csiki róm. kath. tanító-egyesület alcsiki járásköre“ f. évi apr. 25-én Csik-Fitódon tartotta rendes tavaszi gyűlését, melyről e becses lap olvasóit következőkben értesíthetem:

Baka József csik-sz.-györgyi kántortanító-elnöklete alatt jelen voltak: Eltes Elek kir. tanfelügyelő, Antal József sziléleki, Hosszu Ferenc sztkirályi, Konez István tsnádi plebánosok; Vitos Mózes nyug. plebános, Kovács János s. lelkész, mint pártoló tagok. A rendes tagok teljes számban.

Gyakorlati tanítást tartott Lacz János helybeli tanító VI ik osztályos tanítványaival az alkotmánytanból. Ennek végeztével a tanulók hazabocsátván, a Szentlélek segítségül hívásának négyes karban való elzengése után, mi Baka

János kartárs ügyes vezetése mellett mindig kiváló szépen szokott sikerülni — kezdetét vette a tulajdonképeni gyűlés, mit Baka elnök lendületes beszéddel nyitott meg. *) Megnyitójában különösen kiemelte néhai nagyságos Nagy Imre kanonok, mint e kis község szülöttének a népnevelés terén felmutatott halhatatlan érdemét, kinek meghálálhatatlan jó-sága, adakozni szerető nemes szive áldozatkészségéből nyerte Fitód község a valóban diszes iskola épületet s tiszteséges fizetéssel biztosított tanítót.

Veress Lajos indítványozza, hogy ezen jól átgondolt elnöki megnyitó beszéd jegyzőkönyvhez csatolassék s valamely lapban közöltessék. Veres indítványa helyesléssel fogadtatott s teljesítésével a jegyző bizatott meg.

Veress a törtek tanításában általa legjobbnak vélt mód ismertetését mutatja be a gyűlésnek a következő négy pontban: 1. valódi és áltörtek. 2. törtek összehasonlítása egymással, 3. törtek egyszerűsítése és 4. a legkisebb közös többség kikeresetése.

A gy. tanítás, valamint Veress ismertetésére vonatkozó tárgyalagos rövid megjegyzések tétele után, előbbi sikerültnek ítéltetett, utóbbinak — tekintettel, hogy az együletnek nem rendes tagja — szíves közreműködéséért a gyűlés osztatlan elismeréssel köszönetet mond.

Olvastatott a múlt Cs.-Sztkirályon tartott őszi rendes gyűlésről vezetett jegyzőkönyv Tamás Imre jegyző által mely minden pontjában helybenhagyatott s hitelesített.

Gyűlés Eltes Elek kir. tanfelügyelő indítványára a jegyzőkönyvnek szorgalommal és hűen való összeállításáért a jegyzőnek köszönetet szavaz.

Felolvas Vitos Mózes nyug. plébános, ily ezimű tételtől: „A tanító-egyleti szellem.“ Gyűlés ezen tudományos készütséggel irt terjedelmes felolvasást feszült figyelemmel hallgatta, s erte, valamint azért, hogy a felolvasó daczára gyenge egészségi állapotának, s akkor uralgó komor, szeles, kellemetlen időjárásnak, oly szíves készséggel jött s látogatja mindig egyleti gyűléseinket, annak céljait tanulságos felolvasásokkal s épületes fölcsózlásokkal kívánja elősegíteni jegyzőkönyvi hálás köszönetet nyilvánít s határozza, hogy e dolgozat jegyzőkönyvileg megörökítessék s a lapokban közzététessék, hogy ezt a tanítóság gyönyörrel olvasva — tanulmányozhassa. *)

Tamás Endre szavalja „Dioszkorus leánya“ ezimű költeményt Bálinth Györgyötől. Gyűlés a szavalónak eljenzés és viharos taps kísérete mellett szavalatát jegyzőkönyvi köszönetre méltatta. A költőt, mint Alekik szülöttét lelkesen megéljenzte.

A kiküldött hármás bizottság az egyesületből alakult méhészkör alapszabályainak elkészítését hozza tudomásra, mi a bizottság nevében Baka János által felolvasatván, az, igen kevés módosítás megtétele után elfogadtatott, s a bizottságnak az alapszabályok korrekt módon való kidolgozásáért elismeréssel mond szíves köszönetet. A méhészkör elnökévé egyhangul megválasztott: Márton Ferencz nyug. kir. járásbíró; jegyzőnek: Benedek Gábor menasági ktautó; pénztárnoknak; Márton László sz.-mártoni tanító.

A választmány választás útján a következő 6 tagból alakult: Baka János, Tódor István, Péter Balázs, Balló Imre, Gergely József és Péterffy Lajos.

*) Lapunk múlt számában megjelent. — Szerk.

Baka János indítványozza, miszerint a méhészkör folyamodjék a törvényhatósághoz, hogy czéljainak sikeresebb elérhetése végett ez minden községben egy iskolai méhes felállítását elősegítené. Fölkéri a kir. tanfelügyelőt, hogy e benyújtandó kérvényt ott tekintélyes befolyásával pártfogolni sziveskedjék.

Elnök jelenti, hogy a Brassómezei ált. tanító-egyesület elnökétől a tanítók fizetésének rendezése tárgyában készített s márcz. 6-án az ottani kir. tanfelügyelőség utján átküldött kérvényt jegyzővel az egyesület nevében alá írta s Györfly Gyula kerületi orsz. képviselőhöz azon kérelemmel küldötte fel márcz. 9-én, hogy azt a rövid időn előkerülő tárgyaláskor ismert erélyével s szavazatával minden kitelhető módon védelmezze.

Gyűlés elnök és jegyzőnek ez értelemben tett eljárását helyeslél tudomásul vette.

Veress L. a „Budapesti Hírlap” apr. 22-iki számában Lakits Vendel mint a magyarországi tanítók orsz. bizottsága elnökének az összes tanító-egyesületek elnökségeihez intézett felhívását olvassa s ebből folyólag indítványozza, hogy ez utolsó percekben a gyűlés a csik-megyei tanítószövetség nevében kérje fel e megye orsz. képviselőit nsgos. Györfly Gyula úr utján táviratilag, miszerint a 15 ezer néptanító jogos kívánalmait — e törv. javaslat tárgyalásakor — érvényre juttatni sziveskedjenek; — annyiban, hogy a tanítói fizetések minimuma legalább 400 forintban állapíttassék meg; mit a gyűlés megbízásából elnök és jegyző azonnal teljesített is.

Tamás Imre kartársai figyelmébe ajánlja a „Népiskolai Tanügy” című szaklapot, s indítványozza, miszerint kérje fel a gyűlést a ftdő plebános urat, mint iskoláink igazgatóit, hogy élve kegyelmes püspök urunk kegyes engedélyezésével, ezen föltétlenül szükséges és semmi egyéb által ki nem pótolható tanügyi lapot, a hol csak a templom vagy iskolapénztára azt engedi, a tanítók szellemi táplálékául megrendelni sziveskedjenek.

Következett volna Tamás Imre által Dreisziger Ferencz adai tanítónak „Az első osztály teljes vezérkönyve” című műve saját, valamint Kelemen tollából a „Népiskolai tanügy”-ben közölt ismertetésének felelvasása, s a műnek a tanítószövetség figyelmébe ajánlása, mi azonban az idő haladottsága miatt lövő gyűlésre halasztatott.

Indítványba hozatott T. I. által az is, hogy az Ince pártoló tags. év tagdíjai kamatozás végett, valamely takarékbankba helyeztessenek, mi a gyűlés tetszésével találkozott.

A jövő őszi gyűlés helyül Cs.-Sztlélek tüzettett ki.

Elnök megköszönve a ftdő papságnak, vendégeknek és reudes tagoknak megjelenését s közreműködését, a gyűlést d. u. 3 órakor az Úr Jézus szent nevében zárta be.

Ezek után a kedélyesen s barátságosan fogyasztott ebéd következett, mi szintén kedves kifolyását képezte a gyűlésnek; majd a tagok egymásnak szeretetét vive oszlottak szét.

Isten legyen velünk s ügyünkkel!

T a m á s I m r e,
jegyző.

— **Vidéki levél.** Marosvásárhelytől, 1893. május 16-án. A marosvásárhelyi róm. kath. leányiskola új épülete f. é. május 11-én ritka szépségű ünnepélynek volt színtere. E

napon u. i. az iskola tanítótestülete, növendékei által szavazatlal, énekek és élőképekkel összekötött színelőadásrendezett az intézet belső felszerelési-költségeinek részben való fedezése végett. — De nem csak az anyagi haszon elérése volt a cél, mely a tanítótestületet az ünnepély rendezésére indította, hanem szeméi előtt lebegett az erkölcsi eredmény is, melynek jövőre való kihatását kellően fel tudta fogni. És mindkét cél nagyon szépen bevált, — mi azt igazolja, hogy a rendezők derék munkát végeztek. Este $\frac{1}{2}$ 8 órára volt kitzúve az ünnepély kezdete, a mikor is a leányiskola előtti tér, nem a kis tanuló leányok serege, hanem a felnöttek sűrű sorai tették élénkké, a kik az iskola helyiségébe siettek, részt venni az ünnepélyen. — Később bent a hatalmas két emeletes iskolaépület pazarvilágításu lépcsőcsarnokaiban hullámzótt Marosvásárhely intelligenciájának színe java, hogy eljuthasson a modern követelményeknek egészen megfelelő díszterembe, hol az ünnepélynek föfolynia kellett. — Szorongásig telt meg rövid idő alatt a nagyterem és itt élénk érdeklődés, zajos tapsok, ki-kitörő éljenzések között mutatták be a növendékek azt, hogy nemcsak tisztán az ész, hanem a szív- és kedélyvilág is oly kiképzettségben részesül, melyre büszkék lehetnek az iskola vezetői és mely a jövőre nézve elegendő biztosítékot nyújt a szülőknek is, hogy gyermekeik neveltetése oly igazgatás mellett történik, mely a nevelést e szó legszentebb értelmében valósítja meg, már működésének első évében.

Hallottunk itt műneket, előadva az iskolai énekkartól, hallottuk ezt és el voltunk ragadtatva a kellemes üdehangok bájos összhangja által, annyira, hogy szeméinket mély érzelémmel áthatottan emeltük magasabbra, fel-fel Ahhoz, ki az emberi hangot oly szépnek teremté. — Majd a növevelés köréből vett színdarab előadása következett. — Finom fellépés, elegáns magatartás, mégis gyermeki egyszerűség és közvetlen őszinteség vonult végig a színdarab előadónak külső megjelenésén, mi annyira hatott a közönségre, hogy önkénytelenül tört ki az ajkáról e szó: nem reméltünk ily meghatóan szép előadást. — Volt ezenkívül szavaltat és ismét színdarab a gyermekkor kedves köréből. Élőkép zárta be az ünnepséget. — Tartalma ez: az erdő kedvencének a fülemilének picziny szíve megszűnt dobogni, a jarka elnémult és az est esőndjét nem törli át többé kedves hangja. — Eljönnek temetésére az erdő szép virágai, el a színes lepkék, döngicsélő méhek és ott állanak körülötte, a kedvezet körül.

Mily gyönyörű volt szemlélni a kedves kis lányokat, kik mintegy 30-an virág- és lepkéjelmezekbe öltöztetve, képviselték a természet szép és hasznos terményeit! „Ilyen még városunkban bemutatva nem volt” mondá a közönség, mi elég jutalom volt azon sokszori fáradozásért, melyet az iskola a női munkatánítás terén kifejt.

Az általános éljenzések közepett hullott le a függöny, a színpad tündéres világítása megszűnt, de midőn távozásunkkor szeméinket még egyszer végig hordoztuk a díszterem falán s megláttuk ott Dr. Fogarassy Mihály néh. erdélyi püspök színpén sikerült olajfestményü arezképét, egy szívből fakadt fohászt áldozánk áldott emlékének, hogy nagy alapítványával lehetővé tette városunkban oly intézet létesíthetését, mely hivatva van a kath. növevelést hathatósan előmozdítani, — s midőn még az istudomásunkra jutott, hogy a kis iskolás lányok ez ünnepély rendezése által 200 forint

Felüli tiszta hasznot szereztek az intézetnek, — mely 40 bennlakó növendék részére is be van rendezve, — elváltunk a kedves falaktól azon ohajtással: legyen az intézet mindig a tudomány és műveltség ápolója s részesítsen minket továbbra is oly ártatlan élvezetben, a milyennek jelenleg részesei voltunk.

X. + Y.

A vallásüldözés Magyarországon.

Árverezés.

Csáky Albin gróf urnak multságából még mindig hiányzott valami. Bármily kellemes is volt az állatok hangjainak harmoniája, bármily biven tükröződött vissza festői szépségben az ő jó katholicussága: nem volt teljes a vigalom.

Könnyű kitalálni, hogy mi hiányzott. Nem volt rendes zene, muzsika. Hogy tehát már legalább a végén a multságból semmi se hiányozék, 1893. május 3-án elvitték honn nemlétemben a könyveimen kívül két legártatlanabb barátomat: a hegedűt és a zenélő órát, amiről a közönség már előlegetsen ilyképpen volt értesítve:

„534./93 közs. szám.

Árverési hirdetés.

Magyar Lápos község előljárosága ezennel közhírré teszi: hogy Miklós Albert róm. kath. lelkész ellen a magyarláposi járás tek. főszolgabírója által 136. 93. kih. szám alatt 10 ffrt büntetés végett elrendelt végrehajtás folytán lefoglalt s 10 ffrtra becsült 1 hegedű és 1 zenélő órából álló ingóságok nyilvános árverés útján eladandók, minek a helyszínén, vagyis Magyar-Lápos község piacán leendő eszközzésére határidőül 1893. évi május hó 4-ik napjának (hetivásár) délelőtti 10 órája tűzetik ki, melyhez a venni szándékozók ezennel oly megjegyzéssel meghívotnak: hogy az érintett ingóságok ezen árverésen szükség esetében besáron alól is eladatni fognak. Kelt Magyar-Láposon, 1893-ik évi április hó 19. napján. Krizevszky Ede kbíró.⁴

Ugyanis, mint a többi róm. kath. pap szent hitem elveinek megfelelően, még midőn 1891 november 29-én megkereszteltem a Fülöp József rk. és Kerekes Etelka ev. ref. vegyes vallású szülők kérésére az ő leánygyermeküket, akkor kijelentettem, hogy a Csáky ur parancsát nem fogadom el. A kálvinista pásztor, Barabás Sámuel, ezt hírt is adta a szolgabíróságnak, honnan elutasították. Most ment tovább az alispánhoz, ki 10 ffrtra ítelt s parancsolta, hogy a Csáky rendelete szerint teljesítem a pásztor kívánságát. Erre én mentem a helyügyminiszteriumhoz, nagy bíaba, azután ő felségéhez folyamodtam. Azonban ő felsége az apostoli róm. kath. vallású király nem azért van kálvinistákból emelt fallal körülvéve, hogy azon a falon egy kath. lelkész kérelme ily ügyben áthatolhatna. Így jött azután a községi bíró és a végrehajtó, a szolgabíró többszöri sürgetés folytán a hegedű és zenélő óra után.

A följelentő Barabás Samu pásztor buzgólkodása folytán, ki most egy a szülők kérésére általa elkeresztelt leánykát a szolgabíró segítségével erőnek erejével velem anyakönyveztetni akart,—vannak tehát már hangszerek is Csáky gróf eddigi hiányos multságában.

Az óraszerkezetben minden óra leteltével felhangzó melabús nóta figyelmezteti arra Csáky grófot, hogy: bizony szomorú dolog a drága időt ilyen multságokra fordítani.— A hegedűről észbe juthat, hogy: derűre ború az élet. „A nevetés fájdalommal vegyülhet és az öröm végét siralom foglalja el.“ Péld. 14. 13.

Miklós Albert,
magyarláposi plébános.

(M. Á.)

Napi események köréből

— **Boldog pünköszt ünneplést kívánunk la-punk összes t. olvasóinak.**

— **Pünköst ünnepén** székesegyházunkban Ágotha Balázs főgymn. tanár magyarul, másod napján pedig Vass Albert theol. tanár németül fognak szónokolni.

— **Nyilvános hála.** Lőnhárt Ferencz erdélyi püspök ur ő Nagyméltóságának nagy jótéteményeiért Boicza hitközség különös hálával tartozik, mert ő exciája építette a díszes leányiskolát, ő tartja fenn és fizeti a tanítónőt is; most újból megörvendeztette a hitközséget, midőn a lelkésznek személyesen adott át két miserubát hozzátartozóival együtt, amiért neki a hitközség e helyen is hálás szívből fakadó köszönetet mond.

— **Nyilvános hála.** Az erd. egyházmegyei növ. pap-ság kiváló köszönetét fejezi ki mélt. és főt. Veszely Károly borbándi prépost-plébános urnak, ki a papnevelde kottatárát tetemes mennyiségű egyh. dallamos énekdarabbal gazdagította.

— † **Ferencz Lajos** papnövendék és főgymnasiununk VII. osztályának egyik legkiválóbb tanulója — mint részvétellel értesülünk hosszas és súlyos betegség után f. hó 14-én Csik-Somlyón édes szülőinek karjai közt elhunyt Édes Üdvözítőnk, kinek harcosává készült a földön, legyen bőséges jutalma az égen. R. i. p.!

— **Az érettségi szóbeli vizsgálatok** főgymnasiununknál június hó 12-én és 13-án fognak Kuncz Elek tanker. főigazgató és Dr. Csengeri János egyet. m. tanár és ministeri biztos elnökléte alatt megtartatni.

Kiadja: Az erdélyi róm. kath. irodalmi társulat. Felelős szerkesztő: ZLAMAL AGOST.
Szerkesztőtársak: BALINTH GYÖRGY, Dr. CSERNI BELA, FEJÉR GERŐ, FORSTER JANOS.

Nyomatott Papp Györgynél a püsp. lyc. könyvnyomdában Gyulafehérvárra.